

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Toon Meesters, werkzaam bij Vee & Arts Veterinaire Diensten uit Roosendaal, Hans Van Loo, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), en Annemiek Veenkamp van Dierenartspraktijk Flevoland wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziekte tot behandeling.

Coccidiose

treft jonge kalveren

naam aandoening

coccidiose

verschijnselen

diarree bij kalveren, persen

oorzaak

**protozoa, eencellige darmparasiet
Eimeria, diverse soorten**

behandeling

toltrazuril in de bek ingeven

Een aantal ongeveer twee maanden oude kalveren in het strohok deed het niet goed. De glans was eraf en de groei was eruit. Zo was de klacht via de telefoon beschreven. De veehouder had niets te veel gezegd. In de eerste twee groepshokken van zes dieren hadden er zeker vier een doffe vacht en daarnaast waren ze ook erg mager. Die kalveren oogden ziek, stonden te dun, waren sloom en hadden een vieze donkerbruine, met mest vervuilde achterhand. Eén dier stond met de staart naar achter te persen.

De leeftijd van de kalveren, de donkere dunne mest en dat persen zijn kenmerkend voor coccidiose. De diagnose kan worden bevestigd door het aantonen van eitjes (oöcysten) van de eencellige darmparasiet *Eimeria* in de mest. Deze parasiet vermeerdt zich in de darmcellen en maakt deze kapot, waardoor een donkere diarree met slijm en bloed ontstaat. De darmirritatie veroorzaakt ook de persdrang. De oöcysten blijven langdurig besmettelijk en zijn weinig gevoelig voor ontsmettingsmiddelen. Kalveren worden via deze eitjes in de mest door vervuiling van het voer of drinkwater besmet. Zo'n twee weken na infectie beginnen de ziekteverschijnselen. Eerst vaak mild, daarna ernstig. Tijdig behandelen – ook de hokgenoten – kan levensreddend zijn. De behandeling van coccidiose bestaat uit het in de bek toedienen van toltrazuril (Cevazuril of Baycox), ondersteund

met een injectie om de buikkramp te remmen (Buscopan Comp) en extra toedienen van vocht tegen het uitdrogen. Op het bovenstaand bedrijf hebben we meteen alle kalveren uit beide groepshokken behandeld. In een hardnekkig geval adviseer ik de behandeling na tien dagen te herhalen. Er zijn twee soorten coccidiose. De bekendste en vaker voorkomende is de klassieke coccidiose, veroorzaakt door *Eimeria bovis* en *Eimeria zuernii*. Die zit in de dikke darm en komt voor bij kalveren en pinken van 1 tot 4 maanden die binnen gehouden worden. Het manifesteert zich nogal eens rondom het spenen. De weidecoccidiose, veroorzaakt door *Eimeria alabamensis*, zit in de dunne darm en veroorzaakt bij kalveren, maar ook bij al wat oudere dieren, heftige diarree met snel uitdrogen en sterfte. De ziekteverschijnselen treden dan op als ze zo'n twee weken buiten lopen.

Andere infectieuze oorzaken van diarree bij kalveren zijn een infectie met *Giardia*, *Salmonella* of *Clostridium*, bvd en maagdarmparasieten. Te eiwitrijk voer kan voedingsdiarree veroorzaken, maar dan zijn de kalveren vaak nauwelijks ziek. De preventie bestaat uit onder meer uit het voorkomen van het in het strohok trekken van het voer met een opvangbak onder de hooiruif en het fijn hakselen van het ruwvoer in de voerbak. Huisvest daarnaast kalveren in kleine leeftijdsgroepen bij elkaar en zet ze als groep over.